

C A P U T VII.

De cæteris Comitiorum Equestrium negotiis; de Correctione, Ejectione & Electione Equitum juxta ac Ministrorum.

§. I.

De iis rebus, quæ ante ipsa Generalia Ordinis Comititia pertractari solebant.

Divinis ita ut dicebam toto triduo persolutis quintâ demum mensis ejusdem, Maji scilicet, die Comititia auspicari fas erat eo loco, qui Supremo Ordinis Principi placuisset. Tametsi electiones, correctiones, & multationes non nisi in eo, ubi sacra peracta sunt, templo suscipi poterant; siquidem locus is ad hanc rem fuisset idoneus; sin minus: peragi hæc debebant in alio, quem Supremus probasset.

In hoc autem locò necessarium erat, ut Supremus, aut Supremi Vicarius aliquot saltem diebus priùsquàm Comititiis habendis initium fieret, & ipse se sisteret, & Equites, quotquot adesse possent, acciret; Ordinis item Ministros præsto haberet, quorum operâ & ipse uti posset, & qui maturè ea, quibus ad Comititia celebranda opus esse videretur, pararent.

Nec verò inutiles otio tempus illud, quod inter eos dies & Comititia ipsa intercedebat, à Supremo & congregatis interea Equitibus terebatur; sed & procuratoriæ absentium literæ, quibus suam illi auctoritatem Vicariis delegabant, diebus illis in privato confessu examinabantur; & si quis schedam, in qua inscripta forent eorum nomina, qui in locum defunctorum eligi possent, Supremo mittere neglexisset; is, quisquis fuisset, in præsentibus Comititiis omni ad Equites in Ordinem adlegendos suffragiò privabatur. Si verò & absentiam suam excusare, & procurationis literas quispiam scribere omisisset: tum ei (si Eques is exterus & Supremo subjectus non erat) hanc tamen exhibebat humanitatem Supremus, ut is ipse Vicarium illi substitueret eum, qui insignibus ejus in templo proximus assidebat, ad solam tamen oblationem (*Offeritorium* vulgò dicimus) Sacrificiorum tempore ejus locò faciendam. Si verò Eques Supremo, Ditionis jure, subditus id officium neglexisset; is non modò Vicarium nullum accipiebat, sed insuper per epistolam monebatur feriò, ut quàmprimùm coram Supremo absentia suæ causas dicturus se sistat; ac si parere primæ huic monitioni differret, tum vel per patentes literas, vel rigidiori etiam modò, de Confratrum consensu, ad præstandam Supremo Ordinis Principi obedientiam compellebatur. Adhæc hoc ipso tempore facta laudabilia ac correctiones Equitum, cæteraque ultimorum comitiorum acta à Secretario Ordinis de scripto recolebantur, quò viderent, num ritè omnia, & ex mente Supremi, cæterorumque præsentium Equitum adnotata fuissent; utque, si quid perperam videretur insertum, pro arbitrio suo, antequam in pleno comitiorum confessu prælegerentur, corrigerent.

Demum & si quis Equitum ob gravius quodpiam dedecus admissum, ac sufficienter perspectum graviori pœnâ plectendus, aut ab Ordine amovendus videretur, solebat ejusmodi Eques reus ex mandato Supremi, & sex minimum Equitum consensu, in has ipsas dies per literas, sigillo Ordinis obsignatas,

ac per Regem armorum aliúmve idoneum hominem ad eundem deportatas, citari; síque citatus coram Supremo, Equitibusque eidem Supremo tunc præsentibus ad dicendam causam vel per se, vel per Procuratorem comparuisset, dabatur tum opera, ut examinata plenè hominis causâ, vel absolveretur adhuc ante Comitiam reus, vel si delicti exortitas ita posceret, condemnaretur; idque, ut vel absolutus adesse deinde in Comitibus sine metu causæ suæ palàm ad examen totius confessûs revocandæ posset; vel damnatus pœnam leviùs ferret: utpote privato in confessu cum minori famæ suæ dispendiò, à paucis; non publico in consilio, universalique totius Ordinis Conventu ab universis decretam. At si citatus Eques hujusmodi, ante Comitiam non compareret; tum auditâ priùs ejus ministri, qui primus ad eum citandum cum literis missus fuerat, relatione (utrum scilicet legitima quæpiam causa eum à comparendo præpediret) aut secundò rursus strictiori evocatione jubebatur adesse; aut aliud, quod ad frangendam hominis contumaciam Supremo cæterisque Equitibus idoneum videbatur, consilium arripi solebat: ita ut disertis citato verbis significaretur, pronunciatum iri in eum sententiam, quantumvis ad dicendam pro se causam adfuturus non esset.

§. II.

De Correctione Equitum, & eorundem Ejectione.

Post hæc aliâque hujusmodi, diebus hisce antecomitialibus, in particularibus hisce Principis Equitumque confessibus acta; postque rem Divinam toto triduo magnifico ritu celebratam, cum in eo tandem, quem Supremus statuisset, loco is pariter, cæterique qui evocati advenerant, Equites omnes, Ordinisque ministri purpureo induti amictu se stitissent, accuratum universis rerum omnium, quæ tractandæ in Comitibus erant, silentium imperabatur; præcipuè verò: ut ne quod multæ, correctionis aut reprehensionis ullius, ibidem faciendæ, indicium dimanaret ad externos: nisi quod Vicariis licebat iis, quorum ipsi vices in Comitibus egerant, indicare res illas, quæ ad illos peculiari quadam ratione pertinuissent.

Hoc mandato præmissis Comitiam Ordinis Cancellarius aperiebat, generatim universos nervosâ oratione cohortans ad corrigendum quidquid aut in moribus depravatum, aut in naturæ propensione vitiosum, aut genere suo Ordineque indignum viderent; idque contra omni conatu studioque prosequendum, quod cum virtute veraque laude junctum ad peculiare cujusque decus & famam, ac ad majorem Ordinis universi existimationem facere videretur. Post hæc Ministrorum Equitumque correctiones fiebant; & qui postremus in Comitibus assedisset, scilicet Rex armorum, à Cancellario monitus, primus è consilio excedebat. Interea verò Supremus, aut Supremi Vicarius, aut (universi cœtus nomine) Cancellarius à postremo exorsus, Equites singulos interrogabat, jubebatque, ut jusjurandi in ipsa Ordinis susceptione facti memores, candidè omnique respectu & affectu seposito, liberè dicerent: si quid aut vidissent ipsi, aut ex aliis audissent, aut quavis tandem ratione cognovissent ab eo, qui è cœtu excessit, dictum aut factum esse adversus dignitatem Equestris gradus, virique nobilis officium: præsertim verò, si quid in leges Ordinis admissum ab eo scirent, quod infamiam ac turpitudinis notam inurere toti nobilissimo huic Ordini posset. Síque vel communi omnium, vel plurium saltem testimonio hujusmodi quidpiam admisisse comperiebatur; præcipuè si leges Ordini-

Ordinis transgressum esse constaret, in hujusmodi tamen rebus, ut ea propter è sodalitia excludi non mereretur: tum in locum Comitiorum revocatus, & vel ab ipso Supremo, vel ab Ordinis Cancellario (Supremi & totius Ordinis nomine) reprehensus monebatur amicè: ut mores posthac suos ita componere adlaboret, ut ne cui malè de se sentiendi aut suggillandi præbeatur occasio, meliòrque dehinc fama ad Sodalium suorum aures pertingat. At si multa (quam junctis Supremi cæterorúmque Equitum sententiis statui oportebat) fuisset indicta; eam modestè suscipere, promptaque obsequii significatione præstare multatus debebat.

Quodsi verò is, qui excedere tantisper è Comitiiis jubebatur, virtutem coluisse, præclarisque facinoribus inclaruisse deprehensus fuisset: ei Cancellarius Supremi totiusque confelsus nomine factâ gratulatione, quantam omnes ex ejus insigni famâ virtutumque splendore voluptatem caperent, ostendebat; monebátque, ut præclaris porrò cæptis insisteret, majoribusque indies incrementis suam pariter, & universi Ordinis existimationem augetet.

Atque ubi primus sic, ut dixi, vel reprehensus vel laudatus ad suam rursus sedem revertisset; post eum alii suo Ordine Ministri, ac, post hos, Eques Ordinis postremus, inde penultimus, & sic deinceps alius atque alius, præsentés primùm, deinde, absentium locò, Vicarii succedebant. Nemòque omnium ab hac erat censura eximius; adeò, ut ipsum quoque Supremum, ubi ordo ad ipsum quoque postremò pervenit, è cœtu secedere, ac si quid censurâ dignum in ejus moribus, ac vitâ visum esset cuiquam, subire multam oporteret. Atque adeò cum solis duntaxat Regibus in eo vitæ morumque examine dispensari solitum fuisse apud Laurentium du Blioul in opere ab eodem conscripto, aliásque citato *num. 52. reperio.*

At si contigisset, ut aut infame præsentis cujuscumque Confratris facinus in ipsis primùm Comitiiis innotesceret; aut ob delictum hujusmodi jam antè à Supremo intellectum citatus Eques in ipsis se tandem Comitiiis sisteret: tum ei post auditam, si quam attulisset, sui defensionem, jus dici à Supremo & majori Confratrum parte debebat. Si verò de absente Confratre rescitum hujusmodi indignum scelus fuisset: tum aut peculiari epistolâ, aut publico Diplomate per quempiam armorum ministrum ad eum missâ ad dicendam in proximis Comitiiis causam hunc evocabat Supremus. Sique subinde tempore ad pronuntiandum constituto, de admissi dedecoris gravitate liquidò constaret; dictâ à Supremo & potiori Confratrum numero sententiâ (ne quid infamiæ ex hujusmodi fratris consortio adhæresceret Ordini) gradu suo & Ordine Eques, tametsi neque per se, neque per Procuratorem in Comitiiis se stitisset, deiciebatur; insignia, supra ejusdem sedem in loco Comitiorum ac templo Ordinis affixa, revellebantur; omnéque jus gestandi Torquis abrogabatur; addito insuper mandato, traditum sibi Ordinis Torquem quamprimùm Thesaurario Ordinis restituendi. Eaque exterminationis sententia missa publico, si præsentem se in Comitiiis reus non stitisset, diplomate significabatur: ac si reddere ille Torquem renue- ret; juris ordine, si subditus Supremi esset, in refractarium agebatur; sin autem alteri foret Principi subiectus, tum ea, quæ optima videbatur eundem ad officium compellendi ratio, communi Consilio inibatur. Atque ita ex amplissimo hoc Ordine & Senatu Equestri motos, demptoque Aurei Velleris insigni infamiâ damnatos novimus à Maximiliano (qui tertius hujus celeberrimi Ordinis Princeps extitit) eos, qui se & Mariâ Conjuge suâ, unicâ Caroli Audacis filiâ,

& legitimâ Burgundici Ducatûs hærede desertâ , partes in adversas defecerant. De quibus vide *Franc. Mennen in delis. Equestr. pag. 138. item Pirken in Spec. bon. l. 5. la Toison d'Or pag. 273.*

§. III.

De Equitum electione olim fieri solita, & negotiis, quæ in Comitiiis Ordinis tractabantur.

CORRECTIONE sic factâ ad electionem novorum Equitum, qui in defunctorum vel ejectorum locum succederent, processum est; eosque, qui adlegendi in Sodalitium erant, iis omnes præditos esse dotibus oportebat, quas pag. 19. requiri in hoc Ordine diximus. In eâque electione suum Equites singuli habebant suffragium, ita ut Supremi unius duorum suffragiorum vim obtineret; qui id insuper prærogativæ habebat: ut si duo fortè è Candidatis suffragiorum numero pares evasissent, novo eoque tertio, si vellet, suffragio accedere alterutri posset. At verò modus deligendi hic erat.

Defuncto quopiam Ordinis fratre, Rex armorum de ejus obitu admonēbat Supremum, hic verò eundem per epistolas Equitibus cæteris omnibus indicabat, adhortans: ut in proximis, si per tempus liceret, Comitiiis vel semet ad novum Equitem deligendum sisterent; vel, si legitima obstaret causa, Vicarium nominarent, cui suffragium pro novo Equite (uno vel pluribus) in scheda ritè obsignata sibi (Supremo) tradendum committerent.

Subinde in ipsis Comitiiis Secretarius Ordinis recitabat ex Laureato volumine, de laudabilibus Equitum factis conscripto, præclara facta & laudes defuncti Equitis: tum schedas Equites singuli, qui præsentēs aderant, & pro absentibus, eorum Vicarii proferebant; quibus plures quisque inscribebat heroës, quos dignos nempe hoc Torquati Ordinis honore censebat. Cancellarius verò lectis palàm inscriptorum nominibus suo singulos ordine interrogabat: noscētne ex omni hoc Candidatorum numero quempiam, quem eligi in hunc Ordinem non expediret? dicebaturque hinc ab Equitibus, si quid probri admissum ab eorum aliquo nōssent.

Tametsi deinde hanc quæstionem de vita & moribus Candidatorum Philippus Pulcher Rex Castellæ, qui quartus huic Ordini præfuit, nonnisi post electionem jam factam (antequam tamen plenè esset comprobata) habendam esse, & quidem de iis solùm, qui è Candidatis electi in Ordinem tum fuissent, decrevit. ut in *additionibus c. 5.* videre est. Iniquum siquidem existimabat tot nobilissimorum virorum absentium, neque Ordini ullatenus subjectorum, famam præter omnem necessitatem in discrimen censuramque adduci.

Sub hæc nomine Supremi congregatos Equites, quam in rem convenissent, Cancellarius idem monebat, præibátque simul jusjurandum, quod eorum singuli nuncupare deberent: juraturos nimirum eos in manus Supremi aut ejus Vicarii: singulos suo loco & ordine in præsentī electione ritè & secundum leges, quibus Ordini obstricti sunt, processuros; virumque (unum vel plures) electuros dignissimum maximèque idoneum, cujus electio eorum opinione, secundum conditiones in statutis contentas, & in Supremi Ordinis Præfecti, ejusque successorum Ordinis Principum, ac subditarum eidem Provinciarum ac Ditionum bonum, nec non in incrementum, commodum, & decus totius Ordinis cedat; neque ob quoscunque respectus cognationis, amoris, odii, favoris aut privatæ utilitatis, alteriusve affectûs ullum ab electione contra

fas & æquum exclusuros, quem quidem dignum existiment, ut in illustrem ac amabilem hanc societatem adlegatur.

His à Cancellario ita prælectis primus Ordine Eques è loco suo surgebat, & debitâ cum venerationis significatione Supremum Ordinis Præfectum adibat; eoque, quod modò dicebam, jurejurando in ejus manus nuncupato suam rursus sedem repetebat: sequebantur servato ordine cæteri eodem, quo primus, ritu jurantes. Idque ubi singuli sic præstitissent, Supremus ipse primum sessionis Ordine Equitem per hujus ipsius jurisjurandi religionem rogabat: quem ille ex omni lectorum prius candidatorum numero in hunc Ordinem adscribendum esse existimet? at Eques assurgens, & ad locum Supremi accedens aureæ argenteæve pelvi, in eum usum ibidem repositæ, schedam, cui inscriptum nomen illius erat, quem electum is voluisset, reverenter inferebat. Huic secundus, isti tertius, tertio cæteri præscripto omnes ordine succedebant; postremò ipse Ordinis Princeps suam quoque schedam unâ cum iis, quas absentes è Comitii Equites probè obsignatas submiserant, eidem lanci immittebat.

Accedebat deinde Cancellarius, schedasque, ut quæque in manus venerat, evolvens, inscripta singulis nomina altâ voce enunciabat, eaque simul Secretarius fideli calamo adnotabat, innotoque dein suffragiorum numero, quot cuique è Candidatis suffragia obvenissent, Cancellarius pronunciabat. Tum verò Supremus Ordinis Princeps nomen ejus, qui votorum numero cæteros anteivisset, proferens: Hunc plurimorum suffragiis ornatum ac proinde in fratrem & sodalem legitimè electum esse, promulgabat.

Quod si deinde par fuisset inter duos suffragiorum numerus; tum id juris (in hoc solo neque ullo alio casu) habebat Supremus, ut ad suffragium à se antè jam datum, aliud rursus adungere alterutri posset: quo tamen jure uti si nollet; novo rursus scrutinio agenda res erat: sic tamen, ut absentium Equitum suffragia, in missis ad Supremum schedis data, suo rursus in vigore manerent; quòd nova ab iis obtineri intra tantilli temporis intervallum non possent.

Jam verò si non morte, sed ejectione in iisdem Comitii factâ locus quispian vacaret, tum (quoniam in iisdem Comitii eligendus novus Eques erat) ea electio, non petitis absentium suffragiis, per solos Equites in Comitii præsentibus fiebat; ita tamen, ut Vicarii absentium quoque locò suffragium darent.

Cæterùm electionem sic peractam referre Secretarius, in acta Ordinis adscripto Electionis die debebat. Sique longiùs abesset is, qui delectus in Societatem hanc erat, tum Supremus misso Rege Armorum aut alio quopiam viro honorato electionem ei suam per literas (addito Constitutionum libro, ex quo Reges Ordinis cognoscere posset) indicabat; petebatque, ut hanc ille benevolè amicèque admitteret; addens: ut, si electione admisâ adscribi in Ordinem reipsâ vellet, constituto die coram Supremo se sisteret, quò jusjurandum dicere, Torquem Ordinis recipere, cæteraque præstare, quæ opus est, posset. Denique mentem suam electus & legato verbis testari, & ipsi Supremo per literas significare debebat.

Contra verò si electus ea ipsa in urbe moraretur, ubi tum celebrabantur Comitia, aut ita Urbi propinquus esset, ut adesse in hoc Equestri Conventu, priusquam Comitia clauderentur, posset; tum ad eum (prout major erat aut minor electi dignitas) vel Equites bini, vel unus certè cum uno aliquo Ordinis Ministro mittebatur à Principe, qui electionem ei suam referret; ac si electionem hanc ille accipere se dixisset, id ipsum Supremo referebant legati, simul-

que coram eodem Equitem electum sistebant, ut testatur sæpe citatus *Laur. du Blioul. n. 58.*

Aliter paulò electio Regum, exterorùmque illustrium virorum fiebat. Constituto enim à Supremo & Equitibus Regum, exterorùmque virorum illustrium, quos in Ordinem adscribere volebant, numero, vocale à singulis dabatur suffragium, ut tantò securiùs celeriùsque perageretur electio. Vide eundem *Blioul. n. 55.*

At si, qui in Ordinem adlectus est, magnæ potentiaë & authoritatis, Supremo tamen ditionis jure subjectus fuisset; qui ob negotiorum magnitudinem aut loci distantiam in proximis Comitiiis se sistere coràm non posset; tum verò solebat Supremus ei, quem electionis nuntium ad hujusmodi virum Principem legabat, Torquem simul perferendum committere: ut ubi primùm is electionem se accipere, cæteraque præstare velle ostendisset, præfato Torque per eundem illum legatum ornaretur; eà tamen lege, ut accepto sic Torque, se in Comitiiis proximis, aut in alio certè Conventu vel occasione coram Ordinis Supremo compariturum, eaque, ad quæ Ordinis statutis obstringitur, executurum promitteret.

Reges autem & Principes exteri accepto per legatum Ordinis Torque & libro Constitutionum, testari debebant scripto, se utrumque recepisse; promittereque se statuta (demptis iis, in quibus dispensari cum Regibus & Principibus extraneis solet) observaturos; ac post suam mortem tam Torquem quàm librum Constitutionum Supremo aut certè Thesaurario Ordinis remissum iri.

Postremò denique, ubi is, qui electus est, Eques, approbata electione ad imperata facienda se Supremo stitisset, ac vicissim ab eodem electionis suæ causam edoctus juramenti Capita (Constitutionum Capite 52. 53. 54. 55. 56. & 57. contenta) excepisset: singula ea observaturum se (fidem viri nobilis & honorem suum testatus, ac Sacrosanctæ Crucis signum sacrumque Evangeliorum codicem tangens) religiosè promittebat, simulque ante Supremum se demittens in genua, Torquem Aureum accipiebat, & à præcipuo Equitem, qui Principi Ordinis proximus assedisset, propiùs ad Supremum in folio confidentem deductus, ab eodem Supremo in fraterni amoris testimonium osculo amplexuque honorabatur; quo pariter amicitiaë perennis pignore Equites ex Ordine eum omnes, quotquot aderant, prosequerentur.

Et quamquam præcipua hæc erant Comitiorum negotia, non tamen existimandum est nihil quidquam præterea in his conventibus tractari consuevisse; quandoquidem in his, & quid ad gloriaë virtutisque Equestris studium in universa nobilitate, atque ipsis præprimis Ordinis Fratibus magis magisque excitandum conferre plurimùm posset, disquirebatur; & dissidentium Equitem jurgia componebantur; & in grandioris etiam momenti negotiis litigantium Equitem jura discutiebantur: sic testatur *Henricus Bæclerus de rebus sæculi 16. fol. 149.* latam esse ab Equitibus his sententiam in favorem *Caroli Audacis* contra *Carolium Geldriaë Ducem*, cui *Arnoldus Avus Caroli Geldrorum Ducis*, Ducatum hunc cum Comitatu *Zutphaniaë* vendiderat, exhæredato filio *Adolpho*, qui Patrem *Arnoldum* sexennio in duro carcere detinuerat. Pronunciatùmque: venditionem *Arnoldi* testamento firmatam suum robur obtinere, & *Carolium Audacem* omni jure adire possessionem *Geldriaë* posse. Id quod *Haræus in Annal. Duc. Brabant. tom. 2. pag. 437.* his verbis refert: „Quin etiam mense *Majo* proximo Collegium Equitem Aurei *Velleris Valencenis* celebratum: ubi

„ sic

„ sic contra Adolphum per Procuratorem legitimè auditum , pronunciatum :
 „ venditio Ducatûs Geldriæ ac Comitatus Zutphaniæ , testamentumque Ducis
 „ (Arnoldi scilicet) justum ratumque censetur. Audax Ducatûs Geldriæ ac Co-
 „ mitatus Zutphaniæ possessionem omni tempore adire potest. Adolphus Gel-
 „ drius (*qui & ipse Eques Ordinis erat*) propter inhumanam erga proprium Pa-
 „ trem impietatem in carcere vitam finiat. „

Quid quod sanctioribus etiam curis in id intentos fuisse Equites novimus, ut ne quid detrimenti Religio Catholica Ecclesiæque, cujus tuendæ causâ præcipuè institutus hic Ordo est, acciperet; atque eam ob causam in postremis Gandensibus Comitibus Philippus II. Hispaniarum Rex, de communi omnium Equitum ibidem præsentium consensu, constituit: uti jurejurando dehinc se obstringerent Equites: neminem se unquam electuros aut hæreticum aut de hæresi suspectum. Decrevitque præterea, ut tam Equites ipsi, quàm Ordinis Ministri in terris & dominiis suis observari facerent antiquas constitutiones & ordinationes Sanctæ Matris Ecclesiæ, utque in transgressores non solum severis pænis animadverterent, sed & Regiæ Majestati, regiisque ejusdem Ministris deferrent. Ipsi verò interim tam familiaribus & domesticis, quàm cæteris subditis suis sinceræ Devotionis exemplo prælucere, eaque, qua par est, reverentiâ Divinis in templo officiis interessent.

Cæterum his aliisque hujusmodi negotiis aut plenè peractis, aut in capitulum proximè secuturum dilatis, finis generalibus Comitibus imponebatur, ac priusquam è loco confessûs habitus excederent Equites, à Cancellario Ordinis oratione, ad tempus locumque apposita, ad vitam cum laude virtutèque conjunctam, mutuamque inter sese concordiam amoremque excitabantur.

§. IV.

Quid observatum sit olim, si quando novum quempiam Supremum Ordo obtinisset.

PRÆTER ea porro, quæ de indictione Comitiorum & Equitum creandorum ratione hic dicta sunt, monuisse & illud hic convenit, constitutum à Philippo Ordinis institutore fuisse, ut, si Supremo Ordinis Principe vitâ functo, hæres ejus ob ætatem adhuc impar tractandis rebus Ordinis esset; aut, si filiam ille sine hærede masculo reliquisset; fas esset Equitibus in unum locum convenire, auditisque singulorum sententiis unum quempiam ex Ordine Equitem, in quem suffragia plurium convenissent, deligere; qui vel minoris Principis nomine, dum ad ætatem ille idoneam pervenisset, Equestri huic Sodalitio, ejusdem impendiis sumptibusque, cum imperio præsideret; vel (si hæres filius deesset) tam diu Supremi munus obiret, quoad filia defuncti Principis viro nupsisset, qui & Eques esset, & ob ætatem tractandis per se Ordinis negotiis idoneus foret, atque insuper præfuturum se secundum Ordinis leges jusjurandum dedisset.

Evenitque ea res non multo post tempore, postquam nempe infelici ad Nancejum prælio cæsus est, relicta unicâ filiâ hærede, Carolus Audax. Hinc factum, ut, cum subinde Maximilianus Friderici III. Romanorum Imperatoris filius hanc sibi Caroli filiam Mariam matrimonio conjunxisset, factâ sibi ab institutore Philippo potestate usi sint Equites, quò Maximilianum Archiducem Austriæ legitimumque, post has nuptias, Burgundiæ Ducem simul & Ordinis sui Torque donarent, & Supremum Ordinis Præfectum agnoscerent. Id

quod sequentibus verbis *Linneus* ex *Gerardi de Roo Annal. Austr. l. 9. pag. 328.* exequitur. „Carolo Ducum Burgundiæ postremo ad Nancejum ab Helvetiis interfecto, cum Ordo Supremo defensore & quasi Capite careret, Aurei Velleris Comitia Brugis fuere instituta anno 1478. & per Oliverium Marchianum (quem Supremum aulae Praefectum fuisse Author libri *la Toison d'Or* testatur) peracta peragenda, missisque feciales ac Nuncii, qui Reges, Principes, caeterosque Proceres, Ordinis Equites, convocarent. In Galliam qui missi erant, non satis benignè excepti sunt. Nam Ludovicus Rex Burgundiæ Ducatum à morte Caroli ad se devolutum esse contendebat, & Aurei Velleris Ordinem à nemine alio, quàm à se, conferri posse. Cùmque Equites quosdam in suo regno haberet, neminem eorum Brugas ad Comitia proficisci permittebat. Absentium itaque à Legatis, & praesentibus, ultimo Aprilis die, quo Ascensio Christi celebrabatur, Comitia haberi cæpta, & Tornacensis Episcopus Ordinis Cancellarius luculentâ oratione de ejusdem institutione, incrementis & dignitate quaedam praefatus, Maximiliano Archiduci Austriae, ad quem Burgundia cum reliquis ditionibus demortui Caroli, nuper matrimonio cum Mariâ Caroli filiâ & hærede contracto, pervenerat, commendavit. Ad ea Maximilianus per Joannem Boverium Consilii sui praesidem respondet: ad DEI optimi Maximi honorem, Orthodoxæ fidei defensionem, & Equestris dignitatis augmentum omnia se pro virili praestitutum, quæ à Majoribus hæcenus & instituta & servata essent. Atque ita Cancellarius nudatum vaginâ gladium à feciali acceptum Ravensteinio in manus dedit, qui Principi solemniter more Equestris contulit dignitatem. Inde in sacrarium templi deductus, solitum Ordinis habitum induit, mox in medium templi progressus, loco editiore, ubi ab omnibus videretur, postquam in verba jurasset: Lanoyus, qui Collegas aetate anteibat, catenam cum Vellere Aureo illius collo circumdedit, in hæc verba ipsum allocutus: Quod felix faustum faxit Deus, Serenissime Princeps, ob summas virtutes animique fortitudinem, generis tui, ac fortunæ Celsitudine dignam, Equestris Aurei Velleris Ordo in suum te Collegium assumit, summumque & Collegii & Ordinis Principem & defensorem creat. „ Hæc cum ex Gerardi de Roo Annalibus adduxisset, subdit postremum: „Atque inde est, quod hodie Reges Hispaniæ, qui à Maximiliano originem & causam trahunt, hujus Ordinis adhuc hodie quoque sint Praesides, tanquam Duces Burgundiæ, non tanquam Austriae Archiduces. „ Ita ille *tom. 2. Juris publici Imperii Romano Germanici. l. 6. c. 2.*

Juramentum autem Maximiliani sequens fuisse ex sæpe citato authore libri *la Toison d'Or* pag. 208. colligitur: „Ego Maximilianus DEI gratiâ Archidux Austriae, Dux Burgundiæ &c. Caput ac Supremus Ordinis Velleris Aurei, promitto in verbo Principis, & juro ad hæc Sancta DEI Evangelia, & super Crucem Sanctam, intertenere atque adimplere deinceps, perpetuò ac integrè & inviolabiliter pro posse meo statuta & ordinationes dicti Ordinis Velleris Aurei juxta eorum formam & tenorem. „ Addit praefati libri Author, Principem juramento sic dicto Crucifixi simulacrum devotè exosculatum fuisse, ac tum Dominum de Lanoy accessisse cum Torque ad Principem, atque cum Torquem prius osculò veneratus fuisset, eum in collum tandem Archiducis imposuisse his verbis: „Domine mi, Ordo Velleris Aurei vos recipit in Caput suum & Supremum, & in Signum ejus, vobis praesentat istud collare; det DEUS, quòd diu portare, distòque Ordini praesse possitis ad laudem suam & servitium, ad exaltationem Ecclesiæ suæ sanctæ, ad augmentationem & honorem dicti Ordinis, meritorumque vestrorum & bonæ famæ. In Nomine Patris, „ & Fi-

„ & Filii, & Spiritûs Sancti. „ Hunc autem de more respondisse : „ Amen, DEUS hanc mihi det gratiam. „ Quo facto ductum Archiducem fuisse ad solium, pannis auro argentoque intertextis, pretiosum; quò ibidem tanquam Caput Supremum universo Ordini præsideret.

Subhæc cum Equites, qui eum deduxerant, modestè reverentèrque in suas se sedes recepissent, solusque Ordinis Cancellarius remansisset cum Principe; accessit continuò Rex Armorum Missale cum cruce deferens, quod cum ille coram Archiduce explicuisset, sua ociùs è sede *Lannoyus* surrexit, & ante Principem se demittens in genua, alteraque manu Crucifixi simulacro, alterâ sacro Missæ Evangelio apposita, jusjurandum dicere Principi in hæc verba exorsus est : „ Ego *Joannes de Lannoy* promitto & juro ad hæc sancta DEI Evangelia, & „ super crucem sanctam Vobis Serenissimo Principi Maximiliano Austriæ & „ Burgundiæ Duci, Capiti ac Supremo Ordinis Velleris Aurei reverentiam „ debitam & honorem; Vobisque in omnibus, debitum & negotia dicti Or- „ dinis concernentibus ac respicientibus, obedire secundum statuta & ordina- „ tiones ejusdem Ordinis; quemadmodum articulos in mea ad ipsum Ordinem „ receptione solemniter juravi & promisi. „ Secundum quod jusjurandum dictus Archidux Lannoyum manu leniter sublevans osculò dignatus est in fraterni perpetuèque amoris indicium; ille verò, solitâ honoris significatione Principi habitâ, cum ad sedem revertisset, successit ad idem jusjurandum præstandum *Adolphus Dux Clivie*, idemque *Ravensteinii Dominus*, qui secundum inter Equites locum obtinebat; parique cum priore humanissimi Principis benevolentia affectusque fraterni significatione acceptus est. Cùmque servato ordine omnes, ad postremum usque, eodem se Principi sacramento obstrinuissent, eademque ab illo fuissent amoris intimi significatione honorati; procidit pariter in genua ante eundem Archiducem Cancellarius Ordinis *Fridericus de Clugnyaco* Episcopus Tornacensis pariterque manu alterâ Missali sacro, alterâ Crucis simulacro injectâ, solemne Sacramentum in hunc modum pronunciavit : „ Ego „ *Fridericus de Clugny* Episcopus Tornacensis, Cancellarius inclyti Ordinis Velleris Aurei, promitto & juro Vobis Serenissimo Principi Domino Maximiliano DEI gratiâ Austriæ & Burgundiæ Duci, Capiti ac Supremo dicti „ Ordinis Velleris Aurei, reverentiam debitam & honorem : Vobisque in his, „ quæ præfatum Ordinem, ac Debitum officii mei Cancellariatûs ejusdem Ordinis concernent ac respicient, obedire, secundum formam & tenorem ordinationum pro quatuor officariis ipsius Ordinis factum, & sicut in mea ad „ officium hujusmodi receptione pridem juravi & promisi. „ Post quod juramentum Serenitas sua perhumaniter eundem elevavit, atque ob reverentiam Dignitatis Episcopalis peramanter, sinè osculo tamen, amplexa est. Secutus subinde Thesaurarius, Secretarius, & Rex Armorum eadem propè verborum formâ (ad cujusque munus, quod gerebat, accommodatâ) jusjurandum dedere; quibus subinde Princeps in benevolentia suæ contestationem dexteram suam perbenignè porrexit. Atque ita solemnis hæc Supremi inauguratio peracta est, post quam in eorum locum, qui (quòd Ludovico XI. Galliarum Regi adhærescerent) ordine hoc suo dejecti sunt, alii per eundem hunc Principem ceremoniis aliàs usitatis cooptati fuere.

Nunc Ordo quidem materiae poscere videbatur, ut & de ministrorum electione, qua ratione quibusve cerimoniis ea fiat, referrem: sed quando ea res omnis in allatis n. 53. & seq. ministrorum statutis exactè minimèque confusè describitur; hinc ne eadem recoquendo lectori molestus sim, ad illarum eum regula-

gularum lectionem remitto. Id unum monens: potuisse nempe hos etiam extra Generalium Comitiorum tempora à Supremo & sex minimùm Equitibus, in privato Conventu præsentibus, eligi; quo modo etiam alia quædam minoris momenti negotia Ordinis à Supremo pertractari in privato Equitum Consilio consuevêre, præsertim postquam ob auctas, cum Ditionum regnorumque accessione, curas rariùs Generalia hæc Ordinis Comitiam convocari à Principibus potuêre, adeò ut eandem ob causam penitus tandem intermissa hæc fuerint.

§. V.

De Numero, loco & tempore Generalium Comitiorum.

Quoniam tamen ad pleniorum rerum Ordinis cognitionem pertinet, nôsse quot, & ubi, & quando hæc Comitiam celebrata sint, ac quamdiu publica hæc Comitiorum Equestrium solemniam in hoc Ordine perdurârint; ea singillatim hic referre est animus.

Primùm itaque ipsa Ordinis institutio facta est à Philippo Bono Brugis Flandrorum, die 10. Januarii anni, ut Galli quidem tum computabant 1429. at Romano calculo 1430.

Prima subinde ipsa Ordinis jam instituti Comitiam ab eodem Philippo celebrata sunt Insulis in Ecclesia Sancti Petri anno Domini 1431. Ubi etiam constitutionibus ab authore conditis firmatus est Ordo.

Secunda Brugis ab eodem sunt habita & quidem in Ecclesia Sancti Donati, aut, ut alii volunt, S. Donatiani, anno Domini 1432.

Tertia Divione in Ducatu Burgundiæ in vigilia D. Andreae Apostoli 1433. idem Author celebravit; ubi etiam subinde adjectis sex aliis Equitibus, numerum jam priùs institutum complevit.

Quarta Comitiorum solemniam fuêre Bruxellis in Ecclesia sanctæ Gudilæ, anno 1435.

Quinta rursus Insulis in Divi Petri Ecclesia sunt celebrata anno Domini 1436. die 5. Januarii.

Sexta indicta quidem fuêre Atrebatim sed & anno 1437. & 1438. & 1439. fuerunt rursus revocata, tandem verò Audomaropoli in Ecclesia Abbatia S. Bertini aperta sunt anno 1440.

Septima convocata & celebrata fuêre Gandavi in Flandria in Ecclesia S. Bavonis anno Domini 1445.

Octava Montibus Hannoniæ in Ecclesia S. Waltrudis congregata fuêre die 2. mensis Maii anno 1451.

Nona Hagæ Comitiam in Hollandia in templo Urbis Principe die 9. Januarii, vel ut in M. S. mihi ab Illustrissimo quodam fautore communicato reperi, die 12. Maii anni 1456.

Decima iterum Audomaropoli in Artesia Philippus Ordinis institutor coëgit, & quidem rursus in Ecclesia Divi Bertini, idque die 2. Maii anno 1461. Eaque ultima fuêre institutoris Philippi, quippe, qui dubiâ semper postea valetudine usus sexto tandem post hæc Comitiam anno Brugis obiit.

Undecima, Supremo Ordinis Principe Carolo Audace, Brugis in Ecclesia Beatissimæ Virginis Mariæ celebrata sunt anno Domini 1468.

Duodecima sub eodem Principe Valencenis in Hannonia in Ecclesia S. Pauli sunt habita die 2. Maii anno 1473. cùmque hic Princeps tertio post anno in prælio ad Nancejum cæsus fuisset, eam subinde Ordinis præfecturam die ultimâ

rimâ Aprilis anno 1478. adiit Maximilianus Archidux Austriæ, Caroli Audacis gener. statimque die sequenti.

Decima tertia ab eodem Archiduce Comitia Ordinis in Ecclesia S. Salvatoris sunt celebrata die 1. Maii anno 1478.

Decima quarta idem hic Archidux convocavit Sylvæ Ducis in Brabantia in templo Divi Joannis die 6. Maii anno 1481.

Decima quinta Philippus Pulcher Maximiliani filius celebravit Mechliniæ in templo S. Rombaldi 24. Maii anno 1491. quibus in hunc Ordinem adscripsit avum suum Fridericum III. Rom. Imper. & Regem Hung.

Decima sexta ab eodem habita sunt Bruxellis in Ecclesia P. P. Carmelitarum Calceatorum die 17. Januarii anno, ut nos computamus 1501. ut veteres Galli 1500.

Decima septima idem Philippus Pulcher aperuit Midelburgi in Zeelandia in templo Abbatiae anno Domini 1505.

Decima octava Ordinis Comitiae celebravit Carolus Philippi Pulchri filius Hispaniarum Rex, qui deinde Quintus hujus nominis Romanorum Imperator extitit Bruxellis in Ecclesia S. Gudulæ die 4. Octob. anno 1516. In quibus etiam Comitibus Equitum numerum viginti Capitibus auxit.

Decima nona idem Carolus instituit Barcinone in Hispania in Principe Urbis templo in Januario anno Domini Gallis 1518. nobis anno 1519.

Vicesima ab eodem habita sunt Tornaci in templo B. V. M. die 3. Decembris anno 1531.

Vicesima prima idem convocavit Ultrajecti in Hollandia die 1. Januarii 1545. secundum Gallos, secundum Romanos 1546.

Vicesima secunda à Philippo II. Hispaniarum Rege, postquam Carolus Parens ei omnia sua Regna & Status hoc eodem anno cecidisset, celebrata sunt Antverpiæ in templo B. V. M. die 19. Jan. anni Gallici 1555. nostri 1556.

Vicesima tertia demum & postrema Comitiae Ordinis idem hic Philippus II. convocavit Gandavi in Ecclesia Sancti Bavonis die 12. Augusti anno 1559. Fuitque postremus omnium, per hæc Comitiae electorum, Equitum Petrus Ernestus Comes Mansfeldius, Belgii quondam Præfectus, qui obiit anno Christi MDCIV. ætatis suæ Centesimo tertio.

Nec plures deinde ejusmodi Generales Ordinis Conventus celebratos reperio; qui primùm quidem annis singulis, deinde tertio quoque anno; mox quinto: demum cum Supremis Ordinis Principibus nulla ferè esset à bellis quies, pro suo illi arbitrio tum, cum à bellorum regnorumque curis tantisper vacarent, indicare hos Conventus solebant, qui semper insolitâ quadam Majestate celebrati sunt; adeò ut celebris ille Oliverius Marchianus in suo ad Philippum Pulchrum Castiliæ Regem sermone hæc Comitiae velut præcipuum quoddam Ornamentum ac triumphale quodammodo Domûs Regiæ decus extollat; quorum spectandorum cupiditate allecti præcipui quique Principes è terris longè distitis confluxère; nec dedignata est Anglia ipsa adeo transmittere maria, quò pompæ huic tam insolitæ, tam magnificæ interesset. Et certè hic tantus tamque insolitus præcipuæ nobilitatis ad aulam Supremorum affluxus ei etiam tum, cum nonnisi Duces hi erant, horum præsertim Comitiorum tempore formam quandam magnificentiæ plusquam regiæ tribuebat; quando præsertim iis diebus etiam ii, qui Equestri huic sodalitia adscripti non erant, varia tamen à Supremis Ordinis Principibus commoda consequerantur, dum hi aliis quidem auratæ militiæ honorem conferrent, alios alia quapiam gratiâ, privilegiò, aut benevolentia saltem suæ significatione ornarent. Sed nunc ad alia transeamus.